

Нариси з історії права і філософії права

У книзі узагальнені статті, нариси, доповіді дослідниці 2002-2017 рр., присвячені проблемам праворозуміння, предмету та методології історико-правової науки, становленню вітчизняної соціології та філософії права.

З позицій сучасних філософських дискурсів аналізуються процеси становлення і трансформації права, розглядається сучасний процес структуризації предмету і об'єкту юридичної науки, окреслено предметне поле історико-правової науки та визначено перспективи її розвитку.

Здійснено спробу осмислення генезису правового світогляду у процесі трансформації моральності та становлення ліберального світогляду. Досліджено поняття «джерело права» в рамках соціологічного підходу до праворозуміння.

Для науковців, викладачів, фахівців з історії та теорії права, соціології права, філософії права, аспірантів і студентів вузів юридичного пр

УДК 340.1; 340.12; 340.13; 340.15; 60.552
ББК 60.550 (4 Укр); 67.2; 87.666.7
М 89

Копіювання, сканування, запис на
електронні носії та тому подібне
книжки в цілому або будь-якої її
частини заборонені

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України
(протокол № 8 від 22 червня 2017 р.)

Відповідальний редактор – професор,
заслужений юрист України **І. Б. Усенко**

Рецензенти:

О. Н. Ярмиш – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент
Національної академії правових наук України,
заслужений юрист України
В. П. Горбатенко – доктор політичних наук, професор

Музика І. В.

М 89 Нариси з історії права і філософії права / Відп. ред. професор
І. Б. Усенко; НАН України, Інститут держави і права
ім. В. М. Корецького. Херсон: Грінв Д.С., 2017. – 264 с.

ISBN 978-966-930-222-9

У книзі узагальнені статті, нариси, доповіді дослідниці 2002–2017 рр., присвячені проблемам праворозуміння, предмету та методології історико-правової науки, становленню вітчизняної соціології та філософії права. З позицій сучасних філософських дискурсів аналізуються процеси становлення і трансформації права, розглядається сучасний процес структуризації предмету і об'єкту юридичної науки, окреслено предметне поле історико-правової науки та визначено перспективи її розвитку. Здійснено спробу осмислення генезису правового світогляду у процесі трансформації моральності та становлення ліберального світогляду. Досліджено поняття «джерело права» в рамках соціологічного підходу до праворозуміння.

Для науковців, викладачів, фахівців з історії та теорії права, соціології права, філософії права, аспірантів і студентів вузів юридичного профілю, а також для всіх, хто цікавиться історико-правовою проблематикою.

ББК 60.550 (4 Укр); 67.2; 87.666.7

ISBN 978-966-930-222-9

© Музика І. В., 2017

Зміст

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ІСТОРИКО-ПРАВОВОЇ НАУКИ	11
1.1. Проблеми окреслення предметного поля історико-правової науки: сучасний науковий дискурс	11
1.2. Судова влада як предмет історико-правового дослідження	25
1.3. Історія права як суспільний процес, історичні типи права: класичні і сучасні підходи	32
ЧАСТИНА 2. ПРОБЛЕМИ ПРАВОРОЗУМІННЯ В ІСТОРІЇ ПРАВА ТА ТЕОРІЇ ПРАВА	97
2.1. Праворозуміння: основні сучасні типи та підходи	97
2.2. Становлення соціологічної теорії праворозуміння у вітчизняній правовій думці другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття	111
2.2.1. Вплив теоретичних засад лібералізму на становлення соціологічного напрямку у вітчизняній правовій думці	111
2.2.2. Категорія «праворозуміння» в українській соціологічно-правовій думці початку ХХ століття	121
2.2.3. Проблема легальності і легітимності норм права у соціологічному праворозумінні: історико-правовий аспект	130
ЧАСТИНА 3. ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ КОНКРЕТНО-ІСТОРИЧНИХ ФОРМ ДЖЕРЕЛ ПРАВА	145
3.1. Поняття «джерело права» у працях представників вітчизняної соціологічної школи права кінця ХІХ – початку ХХ століття	145

3.2. До проблеми вивчення нормотворчості КПРС та КПУ в УРСР повоєнного періоду	151
ЧАСТИНА 4. ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ЕСЕ	184
4.1. Сучасні філософські підходи до проблеми визначення об'єкта та предмета юридичної науки	184
4.2. Свобода і номос права: проблеми співвідношення у сучасній доктрині лібералізму	210
4.3. Принцип верховенства права: сучасний погляд на проблему кризь призму кантівського праворозуміння	217
4.4. Генезис правового світогляду в умовах трансформації моральності: історія та перспективи	228
ПРО АВТОРА	240
Життєвий і творчий шлях	240
ОСНОВНІ НАУКОВІ ПРАЦІ	243
Content	261
SAMMARY	263

ВСТУП

Це видання вміщує вибрані статті, нариси, доповіді, опубліковані у 2002–2017 рр., які є певним підсумком авторського осмислення актуальних питань історико-правової та філософсько-правової проблематики.

В рамках актуальної серед сучасних українських істориків права та їхніх зарубіжних колег соціокультурної парадигми, а також тоталогії, синергетики та інших напрямів постнекласичної філософії розглянуто сучасний процес структуризації предмету і об'єкту юридичної науки, окреслено предметне поле історико-правової науки та визначено перспективи її розвитку, зумовлені переосмисленням історії під впливом сучасних реалій.

Зроблено спробу, використовуючи сучасні філософські дискурси, проаналізувати процеси становлення і трансформації права, їх відображення в працях провідних філософів і правознавців та у світоглядному просторі суспільства Нового і Новітнього часу. Зокрема, висвітлено особливості концепцій виникнення та трансформації права і праворозуміння в руслі кількасотлітньої європейської традиції в працях філософів, соціологів, теоретиків права та фундаторів історико-правової науки – В. Б Антоновича, Дж. Г. Бермана, В. І. Вернадського, Дж. Віко, М. Ф. Владимирського-Буданова, Г. В. Ф. Гегеля, Т. Гоббса, М. С. Грушевського, С. С. Дністрянського, І. Канта, Г. Кельзена, Б. О. Кістяківського, Р. М. Лашенка, О. Ф. Лосєва, Л. Й. Петражицького, П. О. Сорокіна, Е. Танона, М. Ф. Федоріва, П. О. Флоренського, С. С. Хорунжого, М. Ю. Шаповала, А. І. Яковліва та ін., а також у працях сучасних вчених – С. І. Алаїс, С. С. Алексєєва, О. М. Атоян, В. Д. Бабкіна, В. А. Бачініна, В. С. Бігуна, Б. Бікса, С. В. Бобровник, І. В. Бойченко, Т. І. Бондарук, М. Ю. Брайчевського, В. В. Василькової, В. І. Возьного, М. М. Воппенко, Г. Л. А. Гарта, Н. Гартмана, В. П. Горбатенка, М. А. Дамірлі, А. Ю. Іванової, В. В. Кизими, С. Г. Ковальової, А. А. Козловського, М. А. Колодія, В. М. Коробки, О. М. Костенка,

Перейти на сайт →